

REPUBLIC OF SLOVENIA

MINISTRY OF AGRICULTURE, FORESTRY AND FOOD

AGRICULTURE DIRECTORATE

www.mkgp.gov.si, e: gp.mkgp@gov.si

Dunajska cesta 22, SI-1000 Ljubljana, Slovenia, t: +386 1 478 91 17, f: +386 1 478 90 35

Ref. No: 3310-4/2010/15

Date: 31.5.2010

Mr Rob Peters
Head of Unit G3 European Network and Monitoring of Rural Development Policy
DG Agriculture and Rural Development
European Commission
Rue de la Loi 130, B-1000 Bruxelles
E-mail: Rob.PETERS@ec.europa.eu

Coordination committee of the European Network for Rural Development (EN RD)
81 Rue du Marteau
B-1000 Bruxelles
E-mail: AGRI-ENRD-COORDINATION-CTTEE@ec.europa.eu

SUBJECT: Contribution of the Slovenian Rural Network to the post-2013 CAP debate

Respected Colleagues of the Coordination Committee,

Please find enclosed the contribution of the Slovenian Rural Network on the post- 2013 CAP as agreed at the extraordinary meeting of the Coordination Committee of the European Network for Rural Development (EN RD) held on 14 April 2010. In the annex you will find the executive summary in English, followed by a more detailed description of the contributions in Slovene. Contributions have been provided by 44 individuals, representatives from public institutions, municipalities, economic sector, local action groups, interest groups, farmers and so forth.

Hopefully, you will find our contribution helpful and interesting.

Kind regards,

Branko RAVNIK
Head of the Managing Authority
Director General

erst vinyam novost tem uradom

instalacij - mreži za obnovitve

kič obnovljivih sredstev na

mestne skupnosti in lokalne skupnosti

ni bodovali nizkih zemljevidov in

»The European Agricultural Fund for Rural Development: Europe investing in rural areas«

Contribution of the Slovenian Rural Network

EXECUTIVE SUMMARY

▪ Why do we need a European Common Agricultural Policy?

Individuals and organizations that joined a debate through Slovene National Rural Network believe that a European Common Agricultural Policy (hereinafter: CAP) is primarily needed to ensure stable production of safe and healthy food, to mitigate price and production volatility at the EU market ("safety net") as well as to ensure unified supervision of the quality of food. CAP facilitates marketing and sale of agricultural produce and food, it promotes and safeguards European agricultural production *vis à vis* the third markets. As a European policy with its regulatory corpus CAP ensures a common level playing field for all EU farmers and steers development and fosters competitiveness of agriculture in Europe. Having national agricultural policies instead of a common European policy would most likely result in an unbalanced development of agriculture across EU states. CAP also ensures that the EU farmers have an adequate economic and social standard.

Apart from ensuring food safety, safety nets and a common level playing field CAP stimulates EU farmers to provide additional services, i.e. "public goods". These relate to the protection of the environment (biodiversity, water, soil and air), mitigation and adjustment to climate change, preservation of typical cultural landscapes (i.e. ensuring that agricultural land is properly cultivated), and settlement of rural areas. To put it simple, the role of CAP is to ensure that EU agriculture assumes multifunctional character. All in all, CAP as such is a much more complex policy than perceived by the public as it addresses economic, environmental and social aspects of EU agriculture.

▪ What do citizens expect from agriculture?

Citizens expect agriculture to ensure stable production of safe and healthy food by affordable prices, to maintain agricultural land in good shape as well as to protect the environment (sustainable use of natural resources). Citizens also expect agriculture to assume greater responsibility in efforts related to climate change mitigation as well as to assume greater role in energy supply. In addition, civil society exposes the importance of integration / linking up among different actors within agricultural sector and the need to foster an entrepreneurial way of thinking among farmers.

As for the external dimension, EU agriculture must remain competitive *vis à vis* the third countries. To that end, sufficient investment in R&R and modern technologies must be ensured.

▪ Why reform the CAP?

Most of those who replied to the questionnaire circulated by the Slovenian Rural Network believe that an urgent reform of the CAP is needed due to:

- excessive bureaucracy,
- to increase self-sufficiency in food across EU Member States,
- to adjust the CAP (policy making within the CAP) to different circumstances and needs of the EU Member States,
- disparities between farmers across the EU Member States, namely,
  - most of the CAP expenditure is spent on historical payment rights that favour mainly the largest farmers,
  - decoupled payments, in addition, favour landowners who often do not farm - inefficient redistribution of CAP funds,
  - CAP incentives among the other things led to many anomalies in the countryside, for example land purchase is almost impossible under the current system of single farm payments ("capitalisation of land"),
  - smaller producers, especially those in hill and mountain areas, remain disadvantaged in comparison to other producers,

- certain sectors of agricultural production are favoured in comparison with others.
- changed economic conditions on the EU market (competition from third countries, the transition to a decoupled payment, which resulted in reduced production),
- changes in the environment resulting from global warming,
- to precisely define the use of genetically modified plants in the EU,
- because a reformed policy framework would ensure an appropriate control over production and processing to ensure food safety,
- agriculture has to incorporate environmental protection dimension – "multi-functionality of agriculture".

- **What tools do we need for the CAP of tomorrow?**

For the implementation of the reformed CAP we need in particular:

- visionaries, leaders who can communicate with farmers,
- clear targets and policies, long-term development strategy,
- a comprehensive analysis of the existing problems, future challenges and benefits,
- a greater cross-sectoral cooperation in the preparation and particularly in the implementation of the CAP,
- more coordinated, productive and supportive environment (institutions),
- finances and trained professionals who have the adequate knowledge and who have contact with the terrain, farmers have to have enough willingness to cooperate,
- to cut the red tape, focus on the significance and content of the CAP, we need to have simple and understandable measures and a program composed by those who farm themselves,
- to take account of local and regional characteristics and allowing specifics,
- more support for innovations at the micro level of agriculture,
- greater awareness of the general public on the importance of agriculture.

»Renewed CAP should be the same for all EU Member States. Currently, each State interprets CAP rules differently. To be truly effective, we need to adjust matters to people. System is set incorrectly. Rather than dealing with the wishes of people on how to improve life in rural areas we are dealing with documents and other things that are quite unnecessary in most cases.«

»The implementation of the CAP requires a consensus among the EU Member States. The next step is that EU citizens realize how multifunctional agriculture is in performing the tasks for the benefit of all Europeans. Agriculture should not be reduced to food production since it does much more. Recognizing this fact will render the implementation of the CAP more effective, as EU citizens will not comprehend agriculture as a largest budget consumer, but as a partner in charge of food production, landscape preservation, settlement of rural areas and as a guardian of nature and natural heritage. Every EU citizen should recognize himself in the new CAP. «

- **What should be the objectives of the future rural development policy?**

The objectives of future rural development policy should be:

- to ensure self-sufficiency in food,
- promotion of local production,
- production of safe and healthy food,
- to ensure the competitiveness of European agriculture,
- to preserve settlement of rural areas,
- to ensure appropriate standard for the farmer,
- to promote diversification and entrepreneurship in the rural areas,
- to focus on the nature protection, i.e. sustainable use of resources (land, water, air, genetic resources),
- to maintain and preserve the diversity and beauty of the landscape (cultivation and protection of agricultural land) and rural heritage,
- to protect EU farmer by establishing an EU quality brand,
- to stimulate renewable energy production.

Policy measures should be clearly presented, however, not only to those directly engaged in agriculture, but to all EU consumers and taxpayers, as this is the only way for them to understand the multifunctional role of agriculture.

- **How can the policy instruments be made more effective?**

The effectiveness of rural development policy instruments could be improved as follows:

- with appropriate monitoring and evaluation of the implementation. At the beginning of the programming period we should set clear and measurable objectives as well as the expected results. These should be regularly presented to the general public.
- rural development policy instruments should be adapted to the specific farming conditions,
- grants should be well targeted,
- resources should be given to farms that are viable and are interested in further development and that comply to environmental standards,
- support should be given to young, educated farmers,
- producers / farmers should be involved in the drafting of legislation,
- all measures should be oriented so as to reward the efforts farmers that achieve the objectives,
- with educated and trained advisors,
- by protection of local production (mandatory share of local products in stores),
- by promotion of development, innovation, new products and new markets,
- by additional tax incentives, new state aid instruments,
- by reducing bureaucracy and increasing the quality of public institutions in rural development, emphasis should be given to the content rather than form,
- by the means of changed public opinion on the importance of agriculture in general.

- **How can the management of the policy be improved?**

Management and implementation of rural development policies can be improved primarily through reduction of bureaucracy, streamlining the implementation of rural development policy, reduction of the number of controls, clearly defined objectives, facilitating conditions (standards) for the implementation of various business activities (food production, catering, carpentry,...). Quality of public institutions in the area of rural development should be improved (better trained and educated advisers and officials), and instead of politicization more professionalism should be involved in the decision making processes.

»Rural development policy must set goals which can be clearly defined in a few points and which everyone can recognize himself in. Institutions must offer practical solutions and model samples for problems occurring in recent times (e.g. climate change). If these solutions are acceptable for achieving the objectives set, policy must support them immediately rather than hinder them because of bureaucratic obstacles. Rural development policy must become a flexible framework providing answers to emerging problems.«

PRISPEVEK SLOVENSKE MREŽE ZA PODEŽELJE NA TEMO PRIHODNOSTI SKP PO 2013

1. Zakaj potrebujemo skupno evropsko kmetijsko politiko?

SKP potrebujemo prvenstveno za zagotavljanje prehranske stabilnosti (večje prehranske neodvisnosti v EU), pridelavo varne in zdrave hrane, preprečevanje prevelikih cenovnih in proizvodnih nihanj na trgu kmetijskih proizvodov ter za poenoten nadzor nad kakovostjo živil. Skupno evropsko politiko na področju kmetijstva potrebujemo tudi zaradi lažje prodaje kmetijskih pridelkov in izdelkov, skupnega nastopanja in prepoznavnosti na evropskem trgu ter medsebojnega sodelovanja.

SKP potrebujemo tudi zato, ker omogoča bolj enakovredne ekonomske pogoje kmetom vseh držav članic in usmerja konkurenčnost evropskega kmetijstva. V tem kontekstu je njena vloga, da zaščiti evropske pridelovalce v odnosu do drugih svetovnih regij.

»Zaradi izenačevanja konkurenčnih prednosti kmetovalcev, ki kmetujejo v zelo različnih okoljih, kar ima vpliv na višino stroškov.«

SKP prispeva k optimizaciji kmetijske proizvodnje v korist vseh deležnikov v družbi: proizvajalcev, potrošnikov, narave. Določeni sicer ocenjujejo, da so v tem odnosu v prednosti potrošniki, ki jim SKP omogoča dostop do hrane po zmernih cenah, medtem ko proizvajalec za svojo storitev ni pravično nagrajen, saj si prevelik delež v končni ceni proizvoda vzameta predelovalna industrija in trgovina.

Vlogo SKP zato vidijo ne le v zagotavljanju zadostnih količin lastne varne hrane na trajnosten, okolju prijazen način, temveč tudi za zagotovitev »ustreznih socialnih parametrov koristnikov in izvajalcev SKP«. Naloga SKP je, da koordinira trg na makro nivoju in spodbuja ekonomijo na mikro nivoju.

»Za usklajen razvoj kmetijstva kot panoge, ki ima poleg funkcije pridelave hrane tudi socialno in ekološko funkcijo. Slednji dve sta za razvoj slovenskega podeželja celo bolj pomembni.«

Poleg zagotavljanja prehranske varnosti, varnostne mreže in izenačevanja tržnih pogojev SKP potrebujemo tudi z vidika dodatnih nalog (izzivov) sodobnega kmetijstva, kot je ohranjanje poseljenosti podeželja, biotske raznovrstnosti, prilagajanja na podnebne spremembe, varovanja okolja

(»multifunkcionalnost kmetijstva«). Vloga SKP je, da z različnimi instrumenti (finančnimi podporami) prispeva k reševanju problematike, povezane z opuščanjem pridelave na območjih s težjimi pogoji za kmetovanje, staranjem prebivalstva itd.

SKP torej potrebujemo za zasledovanje skupnih ciljev EU, za enotno delovanje / nastopanje na področju kmetijstva, s čimer se zagotavlja dolgoročna stabilnost in razvoj kmetijstva. Pomen SKP je tudi v tem, da vzpostavlja skupni zakonodajni okvir in je platforma za izmenjavo medsebojnih izkušenj in medsebojno pomoč.

»Skupna kmetijska politika zagotavlja usklajeno doseganje ciljev evropskega kmetijstva, ki pomeni veliko več od ekonomske enote za pridelavo hrane - gre za celovit spekter ekonomskeh, strukturnih, okoljskih in diverzifikacijskih ukrepov, ki zagotavljajo kakovosten in zdrav način življenja v prijetnem okolju.«

V EU združene in povezane nacionalne države morajo delovati medsebojno usklajeno, enotno in upoštevajoč gospodarske, socialne in naravne potenciale po državah. SKP potrebujemo v dosedanjem okviru tudi zaradi tega, ker je to področje, ki je najbolj pod vplivom EU institucij. Takšna oblika vodenja politike bi moralna ostati nespremenjena. Z širitevijo EU je namreč prišlo do velikih razlik med

Skupno kmetijsko politiko potrebujemo med drugim zato, ker:
- moramo določen delež proizvodnje nameniti energetsko obnovljivim virom energije, ob predpostavki, da je celotna energetska bilanca pozitivna (da se ne bi dogajalo, da za proizvodnjo 1 kW energije v celotnem krogotoku porabimo več kot 1 kW energije)

državami članicami in če bi bila kmetijska politika pod okriljem vsake države članice posebej, bi lahko prišlo do še večjega razkoraka v razvitosti kmetijstva med državami. »Obenem pa bi ob novih ciljih SKP oz. razpoznavnih temah SKP (kmetijstvo) ohranila močno pogajalsko izhodišče nasproti drugim sektorjem.«

Seveda pa marsikateri izpolnjevalec vprašalnikov opozarja, da brez korenite reforme SKP ne more obstati in da so dosedanje smernice EU na tem področju že nekoliko zastarele in bi potrebovali nove.

2. Kaj pričakujete od kmetijstva?

Civilna družba od kmetijstva pričakuje, da uravnoteženo skrbi za proizvodnjo zdrave hrane, obdelanost kmetijskih površin in okolje – dandanes je kmetijstvo v ekonomskem smislu preveč regulirano. Kmetijstvo mora zagotoviti zadostne količine hrane, ki je pridelana na okolju prijazen način (pogosto se navaja ekološka pridelava) in ki je kakovostna in potrošnikom dostopna. Čeprav govorimo o multifunkcionalnosti kmetijstva, je primarni cilj te dejavnosti preskrba s hrano. Obenem je to gospodarska dejavnost, ki mora pridelovalcu zagotavljati primeren družbeno-ekonomski položaj.

»Kot prvo, da bo kmetom omogočena normalna pridelava in predelava varne in zdrave hrane. Kmetijska dejavnost mora kmetom omogočiti primeren socialno-ekonomski položaj v družbi. Družba mora kmetom priznati javne dobrine in eksternalije, ki jih kmetje preko svoje dejavnosti zagotavljam družbi.«

Druge pomembne funkcije kmetijstva so ohranjanje tipične kulturne krajine, torej podeželskega prostora, v katerem se lahko razvija turizem in druge gospodarske dejavnosti. Določeni vidijo vlogo kmetijstva tudi pri prilagajanju na podnebne spremembe in oskrbi z energijo.

Od kmetijstva se pričakuje tudi, da bo prevzel vodstvo med sektorji pri reševanju okoljskih vprašanj v povezavi s kmetijstvom, gozdarstvom in ribištrom.

EU kmetijstvo mora ostati konkurenčno svetovnemu kmetijstvu. V ta namen so potrebna večja vlaganja v raziskave in razvoj ter sodobne tehnologije.

»Kmetijstvo v današnjem času je in mora biti multifunkcijsko. Poleg pridelave zdrave in neoporečne hrane ima kmetijstvo še naslednje zelo pomembne naloge:

- zagotoviti prehransko neodvisnost Evrope,
- ohranjati naravo (trajnostni vidik proizvodnje),
- vzdrževati krajino (obdelane njive travniki dajejo krajini videz urejenosti, kar je eden izmed osnovnih pogojev za razvoj turizma),
- nuditi zaposlitve na podeželju (socialni vidik),
- racionalno in učinkovito uporabljati naravne vire, ter zagotoviti njihovo trajnost.«

Civilna družba izpostavlja pomen povezovanja v kmetijstvu in spodbujanja podjetniške miselnosti. Tako pričakuje, da »se bo začelo povezovanje kmetijstva, gozdarstva, turizma in storitvenih dejavnosti. Vzpostavilo naj bi se nove trge s specifičnimi produkti podeželja, vzpodbjanje podjetniške miselnosti in poguma pri mladih s primeri dobrih praks, oblikovanje partnerstev, strateško in poslovno povezovanje podjetij in ponudnikov, javno zasebno partnerstvo, ohranjanje tradicionalnih znanj in veščin, panožno povezovanje kmetov, povezovanje s trgi sosednje Italije in Avstrije ipd.«

Vloga razvojnih agencij, javne administracije in različnih razvojnih institucij se mora v prihodnje spremeniti.

Kot navaja eden izmed posameznikov v svojem prispevku, je potrebno prebivalcem podeželja »omogočiti, da s svojim znanjem in idejami dejavno sodelujejo pri razvoju podeželja, še zlasti pri dvigu kakovosti življenja na podeželju.«

3. Zakaj je potrebna reforma Skupne kmetijske politike?

Večina tistih, ki je izpolnila vprašalnike, meni, da je reforma SKP nujna:

→ zaradi neenakosti kmetovalcev po posameznih državah članicah:

- preveč sredstev se porabi za zgodovinske plačilne pravice, ki favorizirajo le največje kmete,
- proizvodno nevezana plačila pa favorizirajo lastnike zemlje, ki pogosto sploh ne kmetujejo – neučinkovita redistribucija sredstev SKP,
- spodbude SKP so med drugim povzročile veliko anomalij na podeželju, npr. zemlje ni več možno kupiti,
- prav tako so manjši pridelovalci, še posebej tisti na hribovskih in gorskih

»Zaradi neenakosti pogojev posameznih držav članic in zaradi novih ekonomskih sprememb in situacij.«

»Svet se spreminja, razmere se spreminja, okolje se spreminja. Če se kmetijska politika ne spreminja, zaostaja in tako sama pripomore k uničenju kmetijstva.«

»Ker se porabi, nameni preveč denarja za izlobirane pomoči (npr. zgodovinske plačilne pravice, pomoči posameznim sektorjem: vinska reforma, sladkorna reforma, intervencijski odkupi masla, mesa).«

- območjih, v slabšem položaju,
- prav tako so določeni sektorji kmetijske pridelave favorizirani v primerjavi z drugimi.

- zaradi spremenjenih ekonomskih pogojev na trgu (konkurenca iz tretjih držav, prehod na nevezana plačila, ki je povzročil zmanjšanje proizvodnje),
- zaradi sprememb v okolju, ki izhajajo iz globalnega segrevanja ozračja,
- ker je potrebno natančno definirati uporabo gensko spremenjenih rastlin,
- ker se s skupno politiko sprejme tudi ustrezni nadzor nad pridelavo in predelavo hrane ter tako zagotovi varno hrano ter
- zaradi tega, ker mora kmetijstvo prispevati tudi k varovanju okolja (ohranjanje vodnih virov, zmanjšanje onesnaževanja, ki ga povzroča kmetijstvo, spodbujati bi morali ekološko kmetijstvo, potrebna je prerazporeditev sredstev iz tržno usmerjenih plačil na okoljska in OMD plačila).

SKP bi se tem novim razmeram morala prilagoditi. Sistem dodeljevanja podpor, nadzora in sankcij bi bilo potrebno spremeniti. Reforma SKP bi se morala spopasti s preveliko birokratizacijo, ki je pripeljala do tega, da kmetijske svetovalne službe namesto primarnega svetovanja opravljamjo naloge administrativnega svetovanja (izpolnjevanja obrazcev za pridobitev podpor).

Reforma SKP bi morala strmeti v smeri večje samooskrbe po članicah EU, saj je trenutno kmetijska politika bolj naravnana in usmerjena v uvoz. V tem smislu bi morali spodbujati predvsem lokalno pridelavo, ki pa se je »s trženjsko globalno logiko«, t.j. s spodbujanjem velikih koncernov izven EU, »podražila«.

Z reformo SKP bi morali omogočiti sprejemanje odločitev, ki bodo sprejemljive / prilagojene različnim razmeram po državah članicah EU. EU se je z vstopom novih članic povečala, zato se je povečala raznolikost nacionalnih kmetijskih interesov znotraj EU in vse te spremembe so vzrok za reformo SKP. Reforma SKP je torej nujna zaradi optimalne uskladitve zmogljivosti ob naravnih, zgodovinskih in socialnih danostih po državah članicah.

»Ker so obstoječi kmetijski vzorci preživeli in služijo le interesu velikim, t.j. veleposestnikom ali pa globalnim korporacijam. Mala kmetijstva, kot je slovensko, nima svojega nišnega položaja.«

»Ker so v posameznih državah kmetovalci neizenačeni glede pravic, zaradi spremenjenih razmer na trgu.«

»Ker ima postavljenih preveč omejitev, zaradi katerih evropski kmetovalci ne morejo več konkurirati s poceni pridelano hrano izven evropskih držav.«

»Zaradi neučinkovite redistribucije denarja - denar ni namenjen malemu kmetu, ki ga skupna kmetijska politika daje v ospredje in favorizira, ampak peščici najbogatejših, ki ga zaradi svoje velikosti in položaja sploh ne potrebujejo. Potrebno je prevetriti živilsko predelovalno industrijo, ki ji naj bi bil namenjen.«

»Ker premalo upošteva potrebe končnega uporabnika, ker preveč sledi kapitalu, ker premalo pozornosti namenja nekmečkemu prebivalstvu na podeželju, ker premalo upošteva medsebojno prepletost hrana-energija-voda /.../, premalo razširja ekološko kmetovanje, premalo predvideva možnosti kmetovanja na zaščitenih območjih in območjih Natura 2000.«

4. Kaj potrebujemo za izvajanje prenovljene Skupne kmetijske politike?

Za izvajanje prenovljene SKP potrebujemo predvsem:

- vizionarje, učinkovite izvršne voditelje in komunikatorje za stik s pridelovalci,
- bolj jasne cilje in usmeritve, dolgoročno enotno (skupno) strategijo razvoja,
- analizo obstoječih problemov, izzivov in prednosti,
- večje medsektorsko sodelovanje pri pripravi in predvsem pri izvajanju SKP,
- bolj usklajeno in produktivnejše podporno okolje (institucije...),
- boljše financiranje in usposobljene strokovnjake, ki se spoznajo na stroku, ki imajo stik s terenom, poleg tega pa tudi pripravljenost sodelovanja s strani kmetov,
- čim manj birokracije, osredotočenost na smisel in vsebino SKP, enostavne in razumljive ukrepe, program, ki bo sestavljen s strani tistih, ki tudi sami kmetujejo,
- upoštevanje krajevnih in regionalnih značilnosti in dopuščanje posebnosti,

»Resno analizo obstoječih problemov/izzivov, resno in poglobljeno analizo prednosti posameznih območij, sektorjev, segmentov v kmetijstvu, resno analizo trendov, inovativno in drzno kreiranje trendov bodoče kmetijske politike v posameznih segmentih za prevzem globalnega leaderstva na posameznih področjih kmetijstva, gozdarstva, ribištva.«

- prenovljena SKP bi morala biti za vse članice EU enaka,
- finančna sredstva,
- več posluha za inovativno kmetijstvo na mikro nivoju,
- večji osveščenost širše javnosti o pomenu kmetijstva, spremenjeno javno mnenje o pomenu kmetijstva nasploh.

»Za izvajanje skupne kmetijske politike potrebujemo najprej čim večji konsenz držav članic EU. Naslednji korak je, da državljeni EU spoznajo, kako multifunkcijsko je kmetijstvo, katere vse naloge opravlja v dobrobit vseh Evropejcev. Da kmetijstvo ni samo pridelava hrane, ampak mnogo več. Ob spoznanju tega dejstva, bo izvajanje SKP mnogo učinkovitejše, saj državljeni EU ne bodo videli kmetijstvo (kmeta) samo kot velikega porabnika proračunskih sredstev, ampak kot partnerja, ki skrbi poleg proizvodnje hrane še za urejenost krajine, poseljenost podeželja ter je varuh narave in naravne dediščine. Vsak državljan EU se mora prepozнатi v novi Skupni kmetijski politiki.«

»Jasno definirane cilje in jasne poti za doseg ciljev (zakonodajo, administracijo, sredstva, kontrolo, prepričevanje zlorab...). Predvsem pa potrebujemo kmete, ki jim bo izvajanje ukrepov privlačno, tehnološko smiselno in tudi ekonomsko upravičeno. Potrebujemo tudi uspešen sistem izobraževanja in ozaveščanja kmetov in tudi "običajnih potrošnikov", da se ve, kdo kaj in zakaj izvaja in kaj ima kdo od tega - kljub temu da so učinki na okolje na kratek rok težko merljivi.«

»Predvsem ljudi, ki se spoznajo na to stroko, da pridejo na teren in ne delajo samo iz pisarn ter da zagotovijo kmetom čim manj birokracije, da kmet lahko dela na kmetiji.«

»V ospredju mora biti mali kmet, prednost naj imajo kmetje, ki skrbijo za ohranjanje okolja (ekološki kmetovalci itd.). Kmetu je potrebno priznati status ohranjevalca okolja in ga ustrezno finančno podpreti.«

»Omejitev uvoza hrane in tudi krmnih rastlin izven evropskih držav.«

»Prenovljena skupna kmetijska politika bi morala biti za vse članice EU enaka. Vsaka država bi morala imeti enaka pravila. Trenutno se pojavlja težava v tem, da si vsaka država kroji pravila sama oz. si jih razлага. Če hočemo biti resnično učinkoviti, moramo zadeve prilagoditi ljudem. Trenutno je sistem napačno zastavljen. Namesto, da bi se ukvarjali z željami ljudi, kako izboljšati življenje na podeželju, se ukvarjam z dokumentacijo in drugimi stvarmi, ki so v večini primerov nepotrebne.«

***

1. Kakšni bi morali biti cilji prihodnje politike razvoja podeželja (v odnosu do vprašanja št. 1 in 2 zgoraj)?

Cilji prihodnje politike razvoja podeželja bi morali biti:

- stabilna pridelava varne, kakovostne hrane ter zagotavljanje prehranske varnosti in čim višje stopnje samoskrbe,
- vzpostaviti tržne poti za pridelke in izdelke manjših proizvajalcev v smislu samoskrbe lokalnega prebivalstva,
- izboljšana kakovost, zadostnost in dostopnost kakovostne hrane,
- razvoj podeželja mora temeljiti na kmetijski pridelavi, ki upošteva omejitvene dejavnike pridelovanja,
- obdelanost kmetijskih zemljišč in varstvo kmetijskih zemljišč (pred onesnaženjem, pozidavo, nesmotrno rabo itd.),
- zagotavljati konkurenčnost, ekonomsko upravičenost kmetijstva, zagotavljanje kvalitetne prehranske varnosti, delovnih mest,
- zagotavljanje primerne dohodkovne ravni kmetijskim gospodarstvom,
- podjetništvo na podeželju, izobraževanje, razvoj turizma in infrastrukture,
- ohranjanje okolja, ohranjanje biotske pestrosti in poseljenosti marginalnih (podeželskih) področij,

»Podeželje ima še ogromno rezerv, da ogromno pripomore k:

1. lokalni samoskrbi države z zdravo ekološko hrano. Ta možnost je v Sloveniji še zelo v povojuh.
2. širši skupnosti zagotavlja urejeno okolje, ki bo primerno za zdrav način življenja. To je okolje, ki bo primerno za športne aktivnosti.
3. večji energetski neodvisnosti in s tem veliko cenejšemu življenju v bližnji prihodnosti.«

- ohranjanje kulturne krajine, tipične podeželske dediščine (stavbarstvo, izgled vasi), tradicionalnega znanja,
- spodbujanje samozadostnih, mešanih družinskih gospodarskih enot (kmetijskih in nekmetijskih) na podeželju, ki bi zagotavljale nadaljnjo razbremenitev mest in razvoj terciarnih dejavnosti,
- zaščita evropskega pridelovalca v obliki evropske blagovne znamke ter pravilno ovrednoteno delo kmetovalca in pridelanih primarnih proizvodov ali izdelkov,
- program, ki spodbuja h kmetovanju tudi male kmete, ne samo velike,
- večja energetska neodvisnost (obnovljivi viri energije).

»Cilji prihodnje politike razvoja podeželja morajo biti tako naravnani, da bodo zagotavljeni v točki 1 in 2 opisane predloge in sicer:

- zagotavljanje prehranske neodvisnosti,
- zagotovitev konkurenčnosti evropskega kmetijstva,
- ohranitev poseljenosti krajine (vzdrževanje »sociale«),
- zagotovitev primerenega standarda za kmata,
- varovanje narave – pridelovalni resurs (tla, voda, zrak) – trajnostni cilj,
- vzdrževanje in ohranjanje raznolikosti in lepote krajine.

Ukrepi kmetijske politike morajo biti jasno predstavljeni ne samo neposredno tistim, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, ampak vsem državljanom EU potrošnikom ali davkoplaćevalcem, saj bodo le tako razumeli multifunkcijsko vlogo kmetijstva.«

»Politika razvoja podeželja bi morala biti pomemben faktor pri razvoju sonaravnih oblik kmetovanja in razvoja kmetijstva. Tu je potrebno dati poudarek predvsem na usklajen razvoj kmetijstva s tradicionalno prisotnim načinom kmetovanja na posameznem področju (raznolike možnosti v Sloveniji) in v skladu z nacionalno strategijo razvoja kmetijstva, podpirati razvoj kmetij (razpisi za investicije).«

2. Kako bi lahko izboljšali učinkovitost instrumentov politike razvoja podeželja (v odnosu do vprašanja št. 3 in 4)?

Učinkovitost instrumentov politike razvoja podeželja bi lahko izboljšali na naslednje načine:

- z ustreznim spremljanjem in vrednotenjem učinkov izvajanja. Na začetku programskega obdobja morajo biti nastavljeni merljivi cilji. Pričakovani in nato doseženi rezultati morajo biti sproti predstavljeni širši javnosti.
- instrumenti politike razvoja podeželja bi morali biti prilagojeni specifičnim izhodiščem kmetovanja v posamezni državi,
- z bolj ciljno usmerjenimi podporami, nameniti jih je potrebno tistim, ki so zares sposobni in potrebeni podpore,
- sredstva je potrebno nameniti kmetijam, ki so vitalne in so se pripravljene razvijati, ki spoštujejo okoljska navodila,
- podpore bi morali biti deležni mali kmetje, ki so tisti, ki ohranjajo videz krajine v bolj oddaljenih vaseh,
- s podporo mladim nosilcem, ki so kmetijsko izobraženi in okoljsko naravnani,
- s spodbujanjem razvoja, inovacij, novih izdelkov, novih trgov,
- z dodatnimi davčnimi olajšavami za razvoj ter novimi instrumenti izvajanja državnih pomoči,
- z delno zaščito lokalne proizvodnje (obvezni delež lokalnih proizvodov v trgovinah),
- namesto kontrole načina pridelave nagrajevanje v smislu boljšega ovrednotenja/cene pridelanega. Vsi ukrepi bi morali biti naravnani tako, da bi nagrajevali prizadevanja, ki bi jih za doseg ciljev vlagali posamezniki. Bolj ko bi bil posameznik učinkovit pri doseganju ciljev politike, večja bi morala biti subvencija.
- subvencije bi bilo v prihodnosti potrebno nameniti za tržno pridelavo - na kg/ tržnega pridelka,
- z izobraževanjem, osveščanjem,
- z izobraženimi svetovalci za kmetijstvo, ki bi pomagali kmetom do finančnih sredstev,
- z zmanjšanjem birokracije in povečanjem kakovosti storitev javnih institucij s področja razvoja podeželja, poudarek je potrebno dati vsebini in ne obliki,
- pridelovalci bi morali biti vključeni v pripravo zakonodaje,
- s spremembijo javnega mnenja o pomenu kmetijstva nasploh, ki bi imelo za posledico več politične volje za reševanje problemov podeželja,

- z neposredno podporo velikim strateškim projektom na podlagi predhodno izoblikovanih strategij za strateške projekte. Podpore tudi za nekmete t.j. za raziskovalce in podjetja, ki s projekti dokazujejo, kako bodo prispevali k uresničitvi razvojnih ciljev na področju kmetijstva.

»Namesto kontrole načina pridelave tudi nagrajevanje v smislu boljšega ovrednotenja/cene pridelanega. Sama kontrola ali nadzor ne varujeva evropskega pridelovalca pred cenovnimi nihanji ali pred uvozom poceni hrane. Nagrada v obliki boljše cene ali pravilnega deleža, namenjenega kmetovalcu v doseženi ceni.«

»Jasno usmeriti podpore in jih nameniti tistim, ki so zares sposobni in potrebeni podpore. Spodbujanje razvoja, inovacij, novih izdelkov, novih trgov.«

»Učinkovitost instrumentov politike razvoja podeželja moramo izboljšati s tem, da zmanjšamo birokracijo pri izvajanjju SKP. Poudarek je potrebno dati vsebinu in ne oblike. Na začetku programskega obdobja morajo biti nastavljeni merljivi cilji ter pričakovani in nato doseženi rezultati morajo biti tudi sproti predstavljeni širši javnosti.«

3. Kako lahko izboljšamo upravljanje/ izvajanje politike razvoja podeželja (v odnosu do vprašanj št. 3 in 4)?

Upravljanje oziroma izvajanje politike razvoja podeželja lahko izboljšamo:

- v prvi vrsti preko zmanjšanja birokracije, poenostavitev sistema izvajanja, zmanjšanja števila kontrol, jasno opredeljenimi cilji, lažjimi pogoji (standardi) za izvajanje posameznih podjetniških dejavnosti (proizvodnja živil, gostinstvo, mizarstvo,...),
- s povečanjem kakovosti storitev javnih institucij iz področja razvoja podeželja,
- s spremembijo javnega mnenja o pomenu kmetijstva nasploh, kar bi imelo za posledico več politične volje za reševanje problemov na podeželju,
- z lokalno prilagojenimi strategijami. Če bodo instrumenti politike razvoja podeželja prilagojeni različnim izhodiščem kmetovanja, lahko pričakujemo izboljšanje upravljanja.
- z novimi finančnimi instrumenti, višjimi podporami,
- z večjo povezanostjo in močnim pretokom znanja iz izobraževalne sfere v gospodarstvo,
- z bolj jasnimi usmeritvami, krajsimi in manj zahtevnimi administrativnimi postopki, jasnejšim spremeljanjem kratkoročnih in dolgoročnih ciljev / rezultatov,
- z večjo izobraženostjo in usposobljenostjo svetovalcev in uradnikov, ti morajo poznati razmere v praksi, biti v podporo kmetu, katerega osnovna naloga je, da kmetuje.
- z manjšo politizacijo odločitev, namesto tega je potrebno več strokovnosti,
- z vključevanjem vseh v proces odločanja - snovalcev politike, izvajalcev in uporabnikov,
- z usklajenim in izboljšanim načinom obveščanja in informiranja.

»Zmanjšati št. kontrol, verigo odločanja skrajšati na minimum, elektronska obdelava podatkov, razpisov, polletno poročanje o dosežkih, usmerjenost k doseganju rezultatov na ravni implementacije in ne k doseganju ciljev, ki so zunaj dometa projektov, avansiranje, pavšali, mešani finančni instrumenti ne le subvencije, prenos dela sredstev na finančne institucije npr. banke...«

»S promocijo pridelkov/izdelkov, ki so rezultat tega ukrepanja, z mehanizmom, da kmetje, ki prejmejo plačila, morajo dati na trg vsaj nekaj proizvodov, ne pa da prejemajo plačila, pridelave znotraj kmetijsko okoljskih ukrepov pa skoraj ni.«

»Upravljanje ali izvajanje politike razvoja podeželja se pogosto ustavi zaradi ozkih interesov, omejenih le na peščico ljudi, ki oblikujejo lokalno-občinsko politiko. Diverzifikacija v nekmetijski dejavnosti ni najbolj vidna, zato naj bo odločitev, v kaj se bo kmetija razvijala, v bodoče v rokah kmeta.«

»Strokovni pristopi bi morali zasenčiti politične odločitve. Sedaj žal praviloma politika izniči prizadevanja stroke. Denar dobijo politiki naklonjeni ne pa tisti, ki ga dejansko potrebujemo.«

»Politika razvoja podeželja mora imeti v nekaj točkah jasno opredeljene cilje, da se lahko vsak posameznik v njih prepozna. Institucije morajo ponuditi praktične rešitve in modelne vzorce za probleme, ki se pojavljajo v zadnjem času (npr. vremenske spremembe). Če so te rešitve sprejemljive za doseganje ciljev, jih mora politika razvoja podeželja takoj podpreti, in jih ne ovirati zaradi birokratskih ovir. Politika razvoja podeželja mora biti fleksibilen okvir za pozitivne rešitve-odgovore na nastajajoče probleme.«